

РОЛЬ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Дуже прискорений розвиток економік за останні десятиліття значно змінив багато країн і життя суспільства. А саме прискорення глобалізації, демографічні фактори та надмірне суспільне споживання спричинили ряд проблем економічного, екологічного і соціального характеру. Зменшення кількості природних ресурсів, результати впливу екологічних катастроф доводять, що існуючі методи ведення виробничої діяльності, видобутку і подальшого використання ресурсів стають вже неефективними й, більш того, суттєво шкодять інвайронментальному середовищу й суспільству.

Одним з пріоритетних завдань політики держави в контексті відродження темпів зростання національної економіки стає забезпечення основних принципів відповідальності, сталості економічної системи, реалізація концепції циркулярної економіки в основних галузях, а саме: у промисловості, сільському господарстві, а також у сфері послуг.

Також, завдяки переходу до ресурсоефективної та циркулярної економіки забезпечуються соціальні цілі. Концепція циркулярної економіки стає ключовим компонентом місцевої та регіональної економік, що мають відповідний масштаб для закриття руху ресурсів, створюючи стійку циркулярну екосистему.

Обмеженість природних ресурсів породжує проблеми розвитку галузей промисловості в перспективі, гальмує забезпечення людства матеріальними благами, впливає на якість життя населення. Нераціональне використання природних ресурсів, неефективне забезпечення ними, зростання матеріаломісткості впливає на якість екологічного стану, ступень вичерпаності природних ресурсів. Як наслідки можна констатувати зниження ефективності діяльності суб'єктів господарювання та погіршення якості життя населення в країнах світу.

Саме тому уряди країн, окремі підприємці, організовані громади, та компетентні фірми з кваліфікованими фахівцями приймають участь у вирішенні проблем еколого-економічного характеру. Розвинені країни відповідально ставляться до зниження техногенного навантаження на навколишнє середовище, але країни із низьким рівнем доходів населення в

першу чергу ставлять задачі подолання таких проблем, бідність, голод, хвороби. Саме там гостроти набувають проблеми збереження довкілля, екологічні та економічні проблеми тощо. Це проблеми сталого розвитку.

Концепція економіки замкненого кола, або циркулярної економіки, з'явилася як відповідь на прагнення до стійкого зростання через виснаження світових ресурсів та погіршення стану навколишнього середовища. Це економічна система, яка базується на повторному використанні продуктів і матеріалів. Циркулярність економіки означає можливість системи регенерувати ресурси шляхом її проєктування таким чином, щоб мінімізувати споживання всіх видів ресурсів, готової продукції та відходів.

Отже, циркулярна економіка є відновлюваною промисловою системою. Суть цієї системи полягає саме в тому, що коли цінність продуктів буде повністю реалізована, замість викидання їх на смітник, виробникам слід використовувати їх багаторазово.

З метою руху економічної системи у напрямку циркулярної економіки, з потенціалом надання значних соціальних переваг, необхідно організовувати такі політичні заходи, що є обдуманими та зваженими заздалегідь протягом певного періоду часу. Головним при цьому є зменшення кількості енергії та матеріалів, що споживається суспільством. Циркулярну економіку важливо також сприймати не тільки як екологічну проблему, а ще як складову частину стратегії зростання конкурентоспроможності та забезпечення зайнятості населення.

Головними перевагами циркулярної економіки є:

- скорочення рівня використання природних ресурсів у виробництві;
- уникнення негативних впливів на природне середовище;
- утилізація відходів;
- широке використання замкненого циклу виробництва з метою економії;
- використання інноваційних методів виробництва та споживання;
- забезпечення зайнятості за допомогою створення нових робочих місць.

Отже, циркулярна економіка – це рух, поштовх до виникнення нового етапу промислової революції. Ця парадигма спрямована на досягнення максимальної економічної ефективності використання природних ресурсів і побудови моделі сталого розвитку, а також зменшення негативного впливу на навколишнє середовище [1]. А саме, вона сприяє підвищенню ефективності виробничих процесів під час створення вартості, тим самим знижуючи неефективність споживання та природокористування.

Скорочення споживання сприяло зменшенню обсягів виробництва. З метою стимулювання економічного зростання при скорочених обсягах споживання та виробництва доцільно виробляти інноваційні підходи до стійкого розвитку економічних систем. Використання циркулярної моделі – це

ефективний підхід, що спрямований на економію використання матеріалів та ресурсів найдовше без негативного впливу на довкілля.

В Україні на сьогодні темпи впровадження принципів циркулярної економіки не є такими швидкими, як у розвинених країнах. Водночас швидкість нарощування промислового виробництва в нашій країні зростає, одночасно кількість природних ресурсів країни постійно скорочується. Також, значні витрати спричинені нераціональним використанням природних ресурсів та шкідливим впливом кількості відходів виробництва на природне середовище.

Щодо імплементації циркулярної економіки на економічну систему в Україні, то можна обґрунтувати основні ризики. По-перше, це високі витрати на транспортування сировини для повторної переробки. В умовах циркулярної економіки товари постійно транспортуються і використовуються повторно. Саме тому вони не потрапляють у відходи. Складними питанням логістики в циркулярній економіці є низька вартість матеріалів, різна якість продукції, непередбачуваність вантажопотоків. В бізнес-процесах економіки кругового циклу вартість логістичних послуг є найважливішою складовою при встановленні конкурентоспроможних цін на товари. Це є причиною того, що виробничі підприємства, які випускають недорогі матеріали, з обережністю ставляться до транспортних витрат і як правило самі займаються логістикою. [1]. По-друге, фактор, що підвищує вартість транспортування в Україні - це якість доріг. Це очевидно, що майже вся країна не має доріг належної якості. Це підвищує вартість ризиків та амортизації транспортних засобів. Тому покращення стратегічних автошляхів є в пріоритеті для держави. Це дасть країні змогу увійти на ринок циркулярної економіки на ряду з європейськими країнами як можна скоріше.

Забезпеченню реалізації сталого економічного розвитку сприятиме впровадження моделі циркулярної економіки. Саме така модель забезпечить оптимальне використання ресурсів з урахуванням потреб економіки та суспільства.

Література

1. Гришова І., Гришова Р. Державна політика стійкого розвитку в контексті циркулярної моделі економіки. Перспективи розвитку освіти, науки і бізнесу в глобальному середовищі : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції. 23 жовтня 2020 р. Тернопіль : ФОП Осадца Ю. В. С. 45–47.
2. Лелеченко А. П. Феномен поняття «сталий розвиток». Державне управління: удосконалення та розвиток. 2017. № 12. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1649>.

